

z dnia 20 grudnia 2021 r.
Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY SIEDLCE**

z dnia 2021 r.

w sprawie przyjęcia Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Siedlce na rok 2021

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1372, 1834) oraz art. 4¹ ust. 3 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2021 poz. 1119) Rada Gminy Siedlce uchwala co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Siedlce na Rok 2022, którego treść stanowi załącznik do uchwały.

§ 2.

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Siedlce.

§ 3.

Uchwała wchodzi z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Andrzej Rymuza

PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH DLA GMINY SIEDLCE NA ROK 2022

WPROWADZENIE

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Siedlce na rok 2022, zwany dalej „Programem”, określa priorytetowe kierunki działań związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych w oparciu o zadania własne gminy, wynikające z ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. z 2021 r., poz. 1119 ze zm.). Ustawa ta nakłada na organy administracji państwowej oraz jednostki samorządu terytorialnego obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, działania na rzecz trzeźwości, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, wspierania działalności w tym zakresie. Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują.

Zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wykonuje się przez odpowiednie kształtowanie polityki społecznej, w szczególności:

- tworzenie warunków sprzyjających realizacji potrzeb, których zaspokajanie motywuje powstrzymanie się od spożywania alkoholu;
- działalność wychowawczą i informacyjną;
- ograniczanie dostępności alkoholu;
- leczenie, rehabilitację i reintegrację osób uzależnionych od alkoholu;
- zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania alkoholu i ich usuwanie;
- przeciwdziałanie przemocy w rodzinie;
- wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej.

Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych stanowi część Strategii Rozwoju Gminy Siedlce na lata 2016 – 2026 oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Siedlce na lata 2021-2027 i uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki uzależnień, określone w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2021-2025.

Niniejszy program jest kontynuacją i rozwinięciem wcześniej zainicjowanych i sprawdzonych działań profilaktycznych zawartych w Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Siedlce na rok 2021 oraz Programie Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2021. Głównym celem Programu jest ograniczenie problemów wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i zapobieganie powstawaniu nowych, podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie szkodliwości spożywania alkoholu, prowadzenie skoordynowanych działań w zakresie profilaktyki problemów alkoholowych.

Na szkody związane z alkoholem narażony jest każdy mieszkaniec gminy, niezależnie od tego, czy jest osobą pijącą, czy też nie. Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z rozmiarów szkód alkoholowych oraz kosztów społecznych i ekonomicznych, jakie z tego tytułu ponosi społeczeństwo i budżet państwa. Nadużywanie alkoholu powoduje wiele szkód społecznych, między innymi: zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie. Dlatego działania w zakresie zapobiegania problemom alkoholowym

i ich rozwiązywanie powinno być przedmiotem szczególnej troski ze strony organów administracji samorządowej. Nadając właściwą rangę rozwiązywaniu problemów alkoholowych, pomniejszamy szerokie spektrum szkód zdrowotnych, społecznych, a także koszty ekonomiczne, jakie powoduje nadużywanie alkoholu zarówno w środowisku rodzinnym jak i społecznym. Istotą działań związanych z minimalizacją problemów alkoholowych jest poprawa jakości życia wszystkich mieszkańców naszej gminy, nie tylko rodzin i osób z problemem alkoholowym. Profilaktyka uzależnień to ogół działań zmierzających do zapobiegania, opóźniania lub redukcji używania substancji psychoaktywnych i/lub związanych z tym negatywnych skutków.

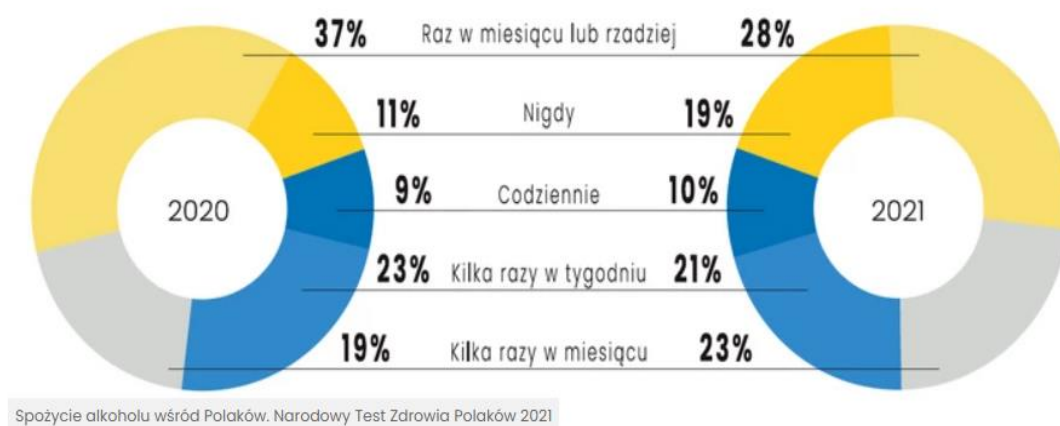
DIAGNOZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

Badania ogólnopolskie

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) szacuje, że alkohol pije 2,3 mld ludzi na świecie. Szacuje się, że nadużywanie alkoholu skraca życie średnio o 16 lat. Jest on odpowiedzialny za 5% wszystkich zgonów. Spośród tej grupy 2,3 mln stanowili mężczyźni. Ze wszystkich zgonów mających związek ze spożywaniem alkoholu 28% było efektem obrażeń odniesionych w wypadkach drogowych, aktów przemocy, samookaleczenia, 21% było związanych ze schorzeniami układu trawienego, 19% z chorobami układu krążenia, pozostałe zaś z chorobami zakaźnymi, nowotworami, zaburzeniami psychicznymi. Na schorzenia spowodowane piciem alkoholu cierpi 237 mln mężczyzn i 46 mln kobiet na świecie.

Zrealizowane w Polsce badania epidemiologiczne pozwalają szacować liczbę osób uzależnionych od alkoholu na ok. 600 tys., zaś osób pijących alkohol szkodliwie – na ok. 2,5 mln. W 2019 roku zanotowano w Polsce wzrost spożycia wódek, likierów i innych napojów spirytusowych, a także wina i miodów pitnych. Spadło natomiast spożycie piwa. Z danych GUS wynika, że statystyczny Polak wypił w 2019 roku 97,1 litra piwa na głowę wobec 100,5 litra w 2018 roku. W pandemicznym 2020 roku spożył więcej wina i miodów, mniej piwa, zaś konsumpcja wódki utrzymała się na niezmiennym poziomie. GUS podał spożycie na jednego mieszkańca w 2020 roku: wódek, likierów i innych napojów spirytusowych wyniosło 3,7 litra, wina i miodów pitnych wzrosło do 6,4 litra, a piwa spadło do 93,6 litra.

Częstotliwość picia alkoholu wśród Polaków

Wg analiz Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) na jednego Polaka rocznie przypada średnio 11,7 litra czystego alkoholu. To odpowiada mniej więcej 2,4 butelki wina lub 4,5 litra

piwa tygodniowo na osobę w wieku 15 lat i więcej. Co najmniej raz w miesiącu upija się 35 proc. dorosłych - oznacza to, że na jedną "okazję" wypijamy ponad 80 proc. butelki wina lub 1,5 litra piwa. W rozróżnieniu na płeć - mężczyźni w naszym kraju spożywają 18,4 litra czystego alkoholu na mieszkańca rocznie, w przypadku kobiet jest to 5,6 litra. Co ciekawe, kobiety o 62 proc. częściej upijają się (w miesiącu), jeśli mają wyższe wykształcenie. W miarę jak wzorce picia wśród mężczyzn i kobiet stają się coraz bardziej tożsame, zagrożenia związane z nadużywaniem alkoholu przez kobiety, stają się coraz bardziej widoczne.

Stresujące wydarzenia, takie jak pandemia COVID-19, restrykcyjne ograniczenia znacząco wpłynęły na zmianę stylu życia i decyzje konsumenckie wielu Polaków. Również te dotyczące spożywania alkoholu. W okresie pandemii coraz więcej kobiet sięga po alkohol, z danych Komendy Głównej Policji wynika, że coraz częściej spotykają się z przypadkami nietrzeźwych kobiet prowadzących auta. To zjawisko potwierdzają także badania CBOS, z których wynika, że w ciągu ostatnich lat o 10 pkt proc. spadł odsetek abstynentek.

Najnowsze badania dostarczają trwożące informacje, że podczas trwającej pandemii matki z małymi dziećmi zwiększyły spożycie alkoholu o ponad 300 procent. Badania obejmują okres od początku pandemii Covid-19 do końca 2020 roku i zostały przeprowadzone przez organizację non-profit RTI International dla Narodowego Instytutu ds. Nadużywania Alkoholu i Alkoholizmu. Eksperci obawiają się, że powstałe w trakcie pandemii nawyki wzmożonego spożycia alkoholu przełożą się na wzrost przypadków narodzin dzieci z FASD. Zgodnie z czynionymi obserwacjami pandemia COVID-19 doprowadziła do zwiększonego spożycia alkoholu, gwałtownego wzrostu poziomu stresu oraz ograniczenia usług w zakresie zdrowia psychicznego i leczenia uzależnień. Jak twierdzą eksperci, z powodu pandemii, kobiety w wieku rozrodczym mogą spożywać większe ilości alkoholu, a często dzieje się tak, że matki dzieci ze Spektrum Płodowych Zaburzeń Alkoholowych (FASD) piją, nie wiedząc jeszcze o tym, że są w ciąży. Jeżeli zaś chodzi o młodzież, 17 proc. chłopców i 21 proc. dziewcząt w wieku 15 lat co najmniej dwa razy w życiu piło alkohol. Autorzy raportu podkreślają, że dzieci, które nigdy nie były pijane, mają o 42 proc. większe szanse na dobre wyniki w szkole.

W 2019 r. wśród uczniów w wieku 15-16 lat i 17-18 lat, przeprowadzono ogólnopolskie badanie ankietowe ESPAD, dotyczące używania substancji psychoaktywnych (papierosy, alkohol, narkotyki, dopalacze) przez młodzież szkolną, które realizowane są w Polsce co 4 lata. Badanie to zostało zrealizowane przez Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii oraz Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przy współpracy Instytutu Psychiatrii i Neurologii. Celem badania była ocena rozmiarów zjawiska używania substancji psychoaktywnych (w tym alkoholu i narkotyków) wśród młodzieży szkolnej, identyfikacja i pomiar czynników wpływających na rozmiary tego zjawiska oraz sprawdzenie trendów w zakresie używania substancji przez młodzież i czynników warunkujących to zjawisko. Badania wskazały, że napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, podobnie jak ma to miejsce w dorosłej części społeczeństwa. Próby picia ma za sobą 84% z młodszej grupy i 96% uczniów starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 47% piętnasto-szesnastolatków i 76% siedemnasto-osiemnastolatków. Porównanie wyników badania z 2019 r. z wynikami wcześniejszych badań wskazuje na trend spadkowy rozpowszechnienia picia wśród młodzieży szkolnej zapoczątkowany w 2007 r. Wcześniej obserwowano tendencje wzrostową.

W zakresie wskaźników picia alkoholu przez uczniów w latach 1995-2007 obserwowano proces zacierania się różnic między dziewczętami i chłopcami, który w 2011 r. uległ zahamowaniu. W czasie ostatnich ośmiu lat odnotować trzeba wznowienie tego procesu. W 2019 r. odsetki dziewcząt, które piły w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem są nieznacznie wyższe, niż jak analogiczne odsetki chłopców.

Stało się tak za sprawą większego spadku rozpowszechnienia picia wśród chłopców niż wśród dziewcząt. Szczególnym wyzwaniem pozostaje znaczne rozpowszechnienie picia alkoholu przez dziewczęta. Wyniki uzyskane w 2019 r. potwierdziły skalę potrzeb w zakresie profilaktyki alkoholowej adresowanej do dziewcząt.

W 2019 r. w obu grupach obserwujemy spadek. Chociaż w czasie ostatnich 16 lat w młodszej grupie badanych daje się zauważyć pozytywną tendencję, to abstynencja do osiemnastego roku życia dla przeważającej większości nastolatków wciąż stanowi aktualne wyzwanie. Badania zwracają również uwagę na wysoki poziom dostępności napojów alkoholowych dla młodych ludzi. Jednakże należy odnotować powolny spadek tej dostępności. Ponadto ilość uczniów dokonujących zakupów napojów alkoholowych według badań się zmniejszyła, szczególnie jeśli chodzi o zakup piwa.

Wyniki badania ESPAD wskazują, że w zakresie ograniczania dostępności alkoholu dla nieletnich osiągnięto pewne sukcesy. Jest to jednak proces długoterminowy, który warto w dalszym ciągu wspierać. Ponadto badania wskazały, iż większość młodzieży jest dobrze zorientowana w zakresie ryzyka szkód zdrowotnych i społecznych związanych z piciem alkoholu. O stopniu ryzyka, według ocen respondentów, w znacznym stopniu decyduje wzór picia. W 2015 r. odnotowano zahamowanie tendencji spadkowej traktowania picia alkoholu w jako zachowania bardzo ryzykownego, a w przypadku intensywnego picia nawet jej odwrócenie. W 2019 r. obserwujemy wzrost odsetków uczniów przypisujących każdemu ze wzorów picia alkoholu duże ryzyko.

W 2019 r. w stosunku do 2015 r. odnotować trzeba bardziej liberalne podejście rodziców do picia alkoholu przez ich pociechy. Wyniki badania ESPAD sugerują pewne sukcesy w ograniczaniu dostępności alkoholu dla nieletnich. Ten długoterminowy proces jest wart dalszego wsparcia. Ograniczanie dostępności alkoholu, to jedna z najbardziej obiecujących strategii ograniczania problemów alkoholowych.

Diagnoza problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych w gminie Siedlce

W niniejszym Programie diagnoza problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych oparta została na danych uzyskanych z instytucji i organizacji działających na rzecz pomocy dziecku i rodzinie, wynikach wcześniejszych badań prowadzonych na terenie gminy wśród młodzieży oraz wynikach Diagnozy Problemów Społecznych na terenie Gminy przeprowadzonej w 2021 roku. Uwzględniono również ogólnopolskie dane statystyczne oraz wyniki z przeprowadzonych ankiet na terenie Gminy Siedlce w 2018/2019 roku w ramach Kampanii: „Widzę-rozmawiam-reaguję. O zagrożeniach czyhających na współczesną młodzież” oraz diagnozie problemów związanych z bezpieczeństwem młodzieży szkolnej w kontekście wybranych uzależnień przeprowadzonej w roku szkolnym 2019/2020 wśród uczniów klas VII i VIII Zespołów Oświatowych gminy Siedlce.

Specyfika gminy polega na tym, że obejmuje teren wokół granic administracyjnych miasta Siedlce. Gmina powiązana jest z nim ekonomicznie, społecznie, kulturowo oraz religijnie. Ma to korzystny wpływ na funkcjonowanie rodzin, między innymi w zakresie możliwości zatrudnienia, ale z drugiej strony zwiększa anonimowość. To z kolei ułatwia dostępność do środków psychoaktywnych, podnosząc czynniki ryzyka zachowań aspołecznych, a także utrudnia przeprowadzenie pełnej diagnozy problemów związanych z alkoholem, np. w zakresie korzystania z pomocy organizacji i instytucji, które nie prowadzą statystyk w podziale na poszczególne gminy. Wśród przyczyn sprzyjających powstawaniu problemów alkoholowych można tu wskazać sytuację materialną rodzin; długotrwałe bezrobocie; przemoc i wykluczenie społeczne oraz dostępność do alkoholu i łatwość jego zakupu.

Podstawowym źródłem utrzymania większości rodzin jest praca zarobkowa w Siedlcach. Mieszkańcy często przebywają w mieście, załatwiają sprawy urzędowe, korzystają z opieki medycznej i robią zakupy. Bliskość miasta ma istotny wpływ na mapę problemów społeczności lokalnej w gminie Siedlce, szczególnie ma to miejsce w odniesieniu do zagadnień związanych z dostępnością do alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Pod względem ilości mieszkańców jest największą gminą powiatu siedleckiego. Ma to korzystny wpływ na funkcjonowanie rodzin, między innymi w zakresie możliwości zatrudnienia, jednocześnie zwiększa anonimowość. To z kolei ułatwia dostępność młodzieży do środków psychoaktywnych, podnosząc czynnik ryzyka zachowań aspołecznych wśród młodzieży. Według informacji Komendy Miejskiej Policji w Siedlcach gmina Siedlce ze względu na swoje położenie jest najbardziej zagrożoną przestępstwami gminą powiatu siedleckiego.

W gminie Siedlce działa siedem Zespołów Oświatowych, w których nauki pobiera 2507. Placówki oświatowe zajmują się wychowaniem uczniów i posiadają opracowane i wdrożone procedury reagowania na sytuacje, w przypadku używania narkotyków, alkoholu lub popełnienia czynów karalnych przez ucznia. Szkoły realizują programy profilaktyki uniwersalnej, a także programy dla rodziców i programy wczesnej interwencji adresowane do uczniów używających substancji psychoaktywnych. W działaniach tych szkoły współpracują z policją, poradnią psychologiczno-pedagogiczną, która znajduje się na terenie gminy oraz ośrodkami uzależnień. W kompetencji poradni leży m.in. profilaktyka uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży oraz udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży z grup ryzyka.

1. Dostępność alkoholu na terenie gminy

Alkohol jest specyficznym, odmiennym od innych produktów towarem. Wymaga specjalnych regulacji prawno-administracyjnych oraz finansowych, umożliwiających wyższy stopień kontroli niż ta, która obowiązuje w systemie wolnorynkowym wobec innych produktów. Według wszelkich badań ograniczenie dostępności alkoholu jest czynnikiem zmniejszającym szkody związane z jego używaniem. Zebrane dane dotyczące rynku napojów alkoholowych na terenie Gminy Siedlce wskazują, iż w latach 2014-2016 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych utrzymywała się na stałym poziomie, natomiast w roku 2019 liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych nieznacznie się zmniejszyła. W roku 2020 i 2021 liczba wydanych zezwoleń wzrosła.

W 2017 roku na 1 punkt sprzedaży przypadało 459 mieszkańców, a w 2021 roku - 445 mieszkańców, co wskazuje na nieznaczne zwiększenie dostępności napojów alkoholowych, jednak biorąc pod uwagę wzrost dostępności alkoholu na terenie miasta, w tym na jego obrzeżach, należy stwierdzić, że w naszym środowisku znacznie wzrastają możliwości zakupu alkoholu przez mieszkańców gminy. W 2021 roku liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Siedlce wynosiła 41 punkty, w tym 6 w miejscu sprzedaży i 35 poza miejscem sprzedaży, co świadczy o wzroście w stosunku do poprzednich lat. Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) po dogłębnych badaniach ustaliła w miarę bezpieczną liczbę punktów sprzedaży na jednego mieszkańca. Jeden punkt powinien przypadać na 1-1,5 tys. osób, a w Polsce średnio jeden punkt sprzedaży wypada na 275 naszych obywateli. W poprzednich latach na terenie gminy Siedlce nie podjęto decyzji w sprawie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

L.p.		ROK				
		2017	2018	2019	2020	2021
1	liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych łącznie, w tym:	40	39	36	40	41
A	do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy)	34	33	31	34	35
B	do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale)	6	6	5	6	6
2	liczba mieszkańców	18350	18496	18306	18671	18708
3	liczba mieszkańców na 1 punkt	459	474	508	467	445

Liczba miejsc sprzedaży napojów alkoholowych w stosunku do liczby mieszkańców Gminy Siedlce

2. Zachowania ryzykowne dzieci i młodzieży

Młodzież szkolna, to młodzi ludzie, którzy w przeciwieństwie do ludzi dorosłych, nie przewidują pewnych niebezpieczeństw. Uczniowie klas VII i VIII znajdują się w szczególnej fazie życia – to okres dojrzewania, a praktycy i teoretycy wychowania podkreślają, że to czas dynamicznego rozwoju, wielkich zmian w zakresie obrazu siebie i społecznej percepcji jednostki, tworzenia nowych wzorów relacji interpersonalnych, nowych doświadczeń osobistych i społecznych. Nastolatek podejmuje nowe zadania, aby rozwijać umiejętności społeczne. Wśród uczniów badanej populacji wskazano osoby, które pochodzą z rodzin dysfunkcyjnych, gdzie istnieje bezrobocie oraz brak poczucia wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych. Takie osoby mogą mieć problemy szkolne, które wynikają m.in. z zaniedbań środowiska rodzinnego, co może wpłynąć na brak poczucia bezpieczeństwa. Zagrożeniem dla tej młodzieży mogą być zjawiska patologii społecznej, do której należą m.in. alkoholizm i narkomania.

W roku szkolnym 2018/2019 na terenie gminy Siedlce przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród dzieci i młodzieży szkolnej w ramach Kampanii: „Widzę-rozmawiam-reaguję. O zagrożeniach czyhających na współczesną młodzież”. Grupę badawczą stanowiły klasy I-III - 513 osób, klasy IV-VI - 581 osób, klasy VII-VIII - 378 osób oraz uczniów w wieku 14 lat - 211 osób. Pytania ankietowe dotyczyły problematyki z zakresu cyberzagrożeń, cyberagresji, cyberprzemocy oraz substancji psychoaktywnych. Miejszem publicznym, w którym najczęściej pity jest alkohol w ocenie 61% badanych mieszkańców gminy jest sklep lub jego okolice; 45,5% wymieniło przystanek autobusowy; 12,8% inne miejsca, m. in. las, boisko, pole, puste działki; 9,9% uważa, że są to okolice świetlicy, remizy. Według niespełna 11% badanych w ich miejscowości nie zdarzają się sytuacje picia alkoholu w miejscach publicznych.

Na potrzeby diagnozy problemów związanych z bezpieczeństwem młodzieży szkolnej w kontekście wybranych uzależnień przeprowadzone zostały anonimowe badania ankietowe za pomocą ankiety internetowej w roku szkolnym 2019/2020 wśród uczniów klas VII i VIII Zespołów Oświatowych gminy Siedlce. Z analizy przeprowadzonych badań można wywnioskować, iż alkohol i narkotyki są istotnym czynnikiem destruktywnym dla bezpieczeństwa młodzieży. Ponad połowa badanych, uważa że zjawiska te w istotny sposób mogą zagrozić bezpieczeństwu zarówno jednostki zażywającej środków odurzających, jak i otoczeniu w którym się znajduje. Zasób wiadomości młodzieży na temat procesu uzależnienia od substancji psychoaktywnych znacznie różni się od wiedzy wśród grupy badanej młodzieży. Zróżnicowane odpowiedzi ankietowanych świadczą o ich niepewności i braku wiedzy na temat uzależnienia od narkotyków. Badani znacznie rzadziej spotykają się z narkomanią niż z alkoholizmem. Na taki stan rzeczy przypuszczalnie ma wpływ duża dostępność alkoholu i o wiele mniejsza dostępność narkotyków.

Podjęmowane działania edukacyjne w szkołach mające na celu zapobieganie sytuacjom zagrożenia oraz tworzenie bezpieczeństwa w szkole, nie są wystarczająco skuteczne w walce z sięganiem przez młodzież po środki psychoaktywne. W przypadku problemów młodzi ludzie chętnie korzystają z pomocy rodziny, do których z pewnością zwróciliby się o wsparcie. Z badań wynika, że szkoła nie jest odpowiednim dla nich miejscem, gdzie szukaliby pomocy w razie problemów. Bardzo niski procent wśród respondentów wskazało nauczyciela jako osobę pomocną, co może świadczyć o małym zaufaniu do pracowników szkoły. Organizowanie zajęć z psychologiem i pedagogiem szkolnym skutecznie może wpłynąć na poczucie bezpieczeństwa uczniów w szkole oraz przeciwdziałać zachowaniom ryzykownym wśród młodzieży. Ponadto działania profilaktyczne w szkole, organizowanie kół zainteresowań i zajęć pozalekcyjnych, a także pomocy/warsztatów w zakresie wsparcia rodziców i poprawy relacji wewnątrzrodzinnych są czynnikami chroniącymi przed uzależnieniami.

Z Diagnozy Problemów Społecznych z 2021 roku wynikają motywy sięgania po substancje zakazane. Zdaniem uczniów to ciekawość (76,27%) oraz chęć zaimponowania innym (69,49%) to główne powody, które skłaniają ich rówieśników do sięgania po alkohol, narkotyki, dopalacze oraz papierosy. W dalszej kolejności wymieniano: poszukiwanie wrażeń (54,24%), chęć lepszej zabawy (42,37%), presję grupy (30,51%), obawę przed odrzuceniem (25,42%), świętowanie okazji (22,03%) oraz inne powody, których uczniowie nie wymienili (5,08%).

Zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego to główne konsekwencje związane z uzależnieniami od alkoholu, nikotyny, narkotyków czy dopalaczy – taką opinię wyraziło 67,80% uczniów. W dalszej kolejności uczniowie wskazywali na: nieodpowiednie towarzystwo (54,24%), pogorszenie relacji rodzinnych (50,85%), poważne kłopoty finansowe (40,68%), obniżenie efektywności nauki (35,59%), pogorszenie relacji koleżeńskich (32,20%) oraz inne powody, których uczniowie nie wymienili (1,69%). Niepokojący jest fakt, iż zdaniem 10,17% uczniów, tego typu zachowania nie niosą ze sobą negatywnych konsekwencji. Zaś 16,95% uczniów nie ma wiedzy na ten temat.

• **Picie napojów alkoholowych**

Picie alkoholu w wieku młodzieńczym może powodować zaburzenia w procesie dostosowywania się i dojrzewania fragmentów mózgu odpowiedzialnych za pamięć, powodując deficyty poznawcze i zaburzenia zachowania w okresie dorosłości. Spożywanie alkoholu przez młode osoby powoduje zaburzenia zapamiętywania i utrudnione odtwarzanie informacji, zapisanych w pamięci długotrwałej. Jest to szczególnie ważne w czasie nauki w szkole, ale deficyty te mogą być widoczne również w wieku dorosłym.

W badaniu przeprowadzonym przez CBOS w roku 2019, podobnie jak we wcześniejszych pomiarach, napoje alkoholowe okazały się najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży szkolnej, po którą sięgano częściej niż po papierosy czy narkotyki. Badania pokazały szybkie tempo narastania zachowań ryzykownych młodzieży, zarówno w aspekcie wieku życia jak i nasilenia zjawiska. Świadczy o tym prawie dwukrotny przyrost zachowań problemowych siedmio- i ósmoklasistów w stosunku do szóstklasistów.

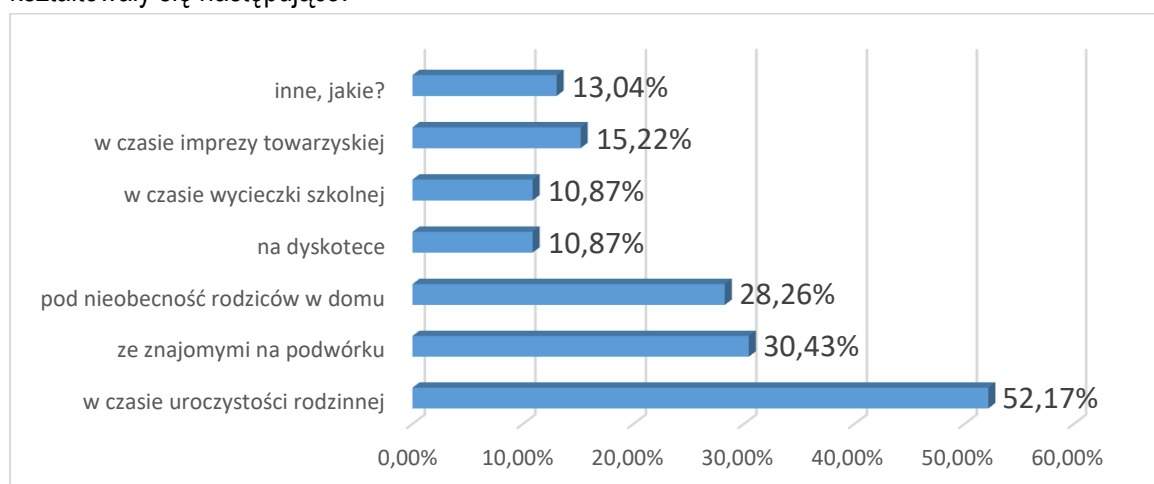
Przyrost postępowania ryzykownego wśród dzieci i młodzież potwierdzają również dane z 2019 roku pozyskane ze szkół z terenu gminy Siedlce, w których wskazano dominujące problemy w zachowaniu dzieci i młodzieży. Są to mianowicie konflikty rówieśnicze, przemoc, agresja fizyczna i słowna, samookaleczania, nie radzenie sobie z emocjami, absencja na zajęciach edukacyjnych, niechęć do aktywności fizycznych; znacząca liczba uczniów należąca do grona konsumentów papierosów, w tym e-papierosów; wzrastające zagrożenie uzależnieniem od komputera, telefonów komórkowych, Internetu,

portali społecznościowych, gier oraz gier hazardowych; niska świadomość wśród uczniów i ich rodziców dotycząca wiedzy o negatywnych skutkach zażywania substancji psychoaktywnych.

W lipcu 2021 roku Instytut Jagielloński opublikował raport „Polska zalana piwem”, z którego wynika, że obecnie najpopularniejszym alkoholem wśród młodzieży jest piwo, a na drugim miejscu znajduje się wódka. Wśród 17–18-latków po piwo sięgnęło 72,2 proc. a 60 proc. z nich po wódkę. W ciągu ostatnich 25 lat zdecydowanie wzrósł odsetek dziewcząt w wieku 17–18 lat często spożywających piwo (z 39,7 proc. do 70,7 proc.) oraz wódkę (z 37,7 proc. do 57 proc.). Zmniejszył się również średni wiek inicjacji alkoholowej w Polsce i obecnie wynosi 12 lat.

W związku z opracowaniem Diagnozy Problemów Społecznych na terenie gminy Siedlce przeprowadzono w okresie maj - czerwiec 2021 roku anonimowe badania ankietowe wśród mieszkańców, uczniów i sprzedawców za pomocą ankiety internetowej (CAWI). Grupa biorąca udział w badaniu problemów społecznych liczyła 150 dorosłych mieszkańców, 20 sprzedawców i 288 uczniów. Badania zostały podzielone na bloki tematyczne poświęcone następującym problemom: spożywanie alkoholu, zażywanie narkotyków i dopalaczy, palenie papierosów, przemoc, profilaktyka, cyberprzemoc i uzależnienia behawioralne. Z uzyskanych odpowiedzi wynika, iż około 16% badanych uczniów spożywało alkohol, w tym 12% chłopców i 19 % dziewczynek. Uczniowie najczęściej sięgali pierwszy raz po alkohol w wieku 13 – 14 lat – taką odpowiedź wskazało 39,13% badanych. 28,26% uczniów pierwszy raz piło alkohol w wieku 8 – 10 lat. Natomiast w wieku 11 - 12 lat pierwszy raz po alkohol sięgnęło 13,04% uczniów, taki sam procent wskazała kategoria wiekowa 15 – 16 lat, zaś 6,52% badanych piło pierwszy raz alkohol mając 17 -18 lat i więcej.

Na pytanie w jakich okolicznościach doszło do spożycia alkoholu, odpowiedzi uczniów kształtowały się następująco.

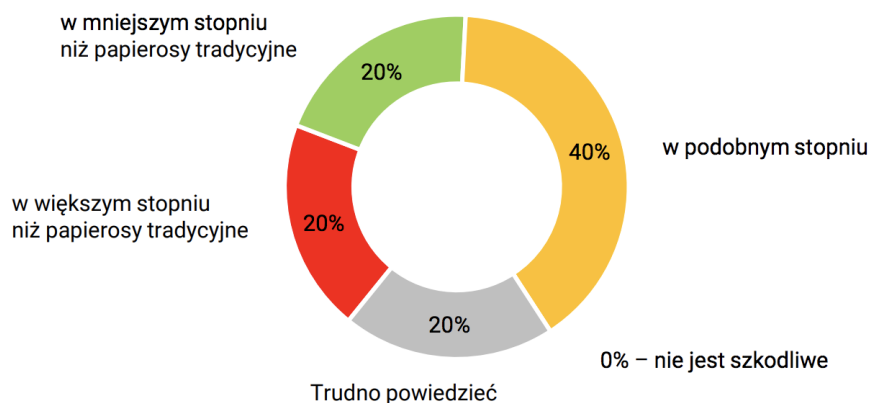

Niepokojącą informacją jest to, że uczniowie mają dostęp do alkoholu w sytuacji, gdy zgodnie z prawem nie mogą sami go kupić. Uczniowie zadeklarowali w ankietach, że najczęściej są nim częstowani (60,87%), podkradają go rodzicom (41,30%), dostają od starszych kolegów (17,39%), proszą inne osoby o zakup (8,70%), kupują samodzielnie (8,70%) oraz 10,87% uczniów wskazało na inne sposoby, przy czym nie wymieniali konkretnych przykładów.

Następnie respondentów zapytano o reakcje ich rodziców na spożywanie przez nich alkoholu. Co istotne, znaczna część uczniów zadeklarowała, iż rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę (37,50%), a także: zdenerwowali się i wyznaczili karę (6,25%) oraz zareagowali w inny sposób, jednak żaden uczeń nie uściślił odpowiedzi (15,63%). Natomiast niepokojące są dane uzyskane w badaniu, gdzie 40,63% uczniów przyznało, że ich rodzice nie zareagowali w ogóle na tą sytuację.

- **Palenie papierosów/ e-papierosów**

W Polsce można zaobserwować zjawisko narastającego z wiekiem problemu sięgania przez młodzież po papierosy, e-papierosy. Problem ten uwidocznił się również wśród uczniów szkół w gminie Siedlce, a zwłaszcza w kontekście używania papierosów elektronicznych. Papierosy elektroniczne są bardziej popularne wśród osób palących tradycyjne papierosy niż wśród byłych palaczy i – przede wszystkim – wśród niepalących. Palenie papierosów elektronicznych zależy od wieku badanych – wynika z badania CBOS. Osoby młode palą częściej niż osoby po 45 roku życia. Szczególnie często papierosów elektronicznych używają najmłodsi respondenci: do 24 roku życia (14 proc.).

Jedna piąta (20 proc.) badanych przez CBOS uważa, że papierosy elektroniczne są bardziej szkodliwe dla zdrowia niż papierosy tradycyjne, i dokładnie taki sam odsetek badanych jest przeciwnego zdania – uważa, że są szkodliwe w mniejszym stopniu. Natomiast 40 proc. respondentów sądzi, że papierosy elektroniczne są tak samo szkodliwe jak papierosy tradycyjne. Wyniki badania sugerują zatem, że korzystanie z papierosów elektronicznych jest nie tyle alternatywą dla palenia papierosów tradycyjnych, ile swego rodzaju uzupełnieniem.

Niestety dosyć często nieodłącznym dodatkiem spożywania alkoholu jest palenie papierosów. Z przeprowadzonej Diagnozy Problemów Społecznych na terenie gminy Siedlce w 2021 roku, wynika, iż do palenia przyznało się 20,49% badanej młodzieży szkolnej, w tym 7,99% paliło raz w życiu, 7,64% osób robiło to kilka razy, 3,47% osób pali często. Kolejny 1,39% respondentów pali papierosy lub e-papierosy regularnie, co wskazuje, że osoby te mogą być już uzależnione od nikotyny. Najlicniejsza grupa uczniów, która pali papierosy lub e-papierosy, pierwszy raz sięgnęła po nie w wieku 13-14 lat (55,93%) oraz w wieku 11-12 lat (23,73%). Natomiast 11,86% osób pierwszy raz paliło mając poniżej 10 lat. Skalę problemu nikotynowego pokazuje częstotliwość sięgania po papierosy lub e-papierosy w przeciągu ostatniego miesiąca. W tym czasie 77,97% uczniów paliło mniej niż jednego papierosa na tydzień, 13,56% osób paliło mniej niż jednego papierosa dziennie. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż 5,08% uczniów wypala ponad 20 papierosów dziennie, 1-5 papierosów dziennie wypala 1,69% ankietowanych, natomiast od 6 do 10 papierosów paliło kolejne 1,69% uczniów co świadczyć może o tym, iż są oni uzależnieni od nikotyny. Do palenia przyznało się 19,11% dziewczynek i 22,14% chłopców. Najlicniejsza grupa uczniów, która pali papierosy lub e-papierosy, pierwszy raz sięgnęła po nie w wieku 13-14 lat (55,93%) oraz w wieku 11-12 lat (23,73%). Natomiast 11,86% osób pierwszy raz paliło mając poniżej 10 lat. Większość uczniów deklaruje, że ich rodzice nie wiedzą o paleniu przez nich papierosów lub e-papierosów – taką opinię wyraziło 40,68% osób. Skalę problemu nikotynowego pokazuje częstotliwość sięgania po papierosy lub e-papierosy. 77,97% uczniów paliło mniej niż jednego

papierosa na tydzień, 13,56% osób paliło mniej niż jednego papierosa dziennie. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż 5,08% uczniów wypala ponad 20 papierosów dziennie, co świadczyć może o tym, iż są oni uzależnieni od nikotyny.

3. Szkody zdrowotne związane z nadużywaniem alkoholu

Przyjmując, że w Europie ok. 5% dorosłych mężczyzn i 1% dorosłych kobiet uzależnia się od alkoholu, liczbę osób uzależnionych w Polsce można oszacować na ok. 700-900 tys. Uzależnienie jest zaburzeniem biopsychospołecznym. Przyczynia się do rozwoju szeregu poważnych chorób. Są to m.in. stłuszczenie i zapalenie wątroby, marskość wątroby, alkoholowe zespoły psychoorganiczne, zapalenie trzustki, przewlekłe psychozy alkoholowe, czy napady drgawkowe abstynencyjne.

Populacje osób, u których występują różne kategorie problemów alkoholowych (dane szacunkowe)

		W Polsce 38,6 mln	W mieście 100 tys. mieszk.	W mieście 25 tys. mieszk.	W gminie 10 tys. mieszk.
Liczba osób uzależnionych od alkoholu	ok. 2% populacji	ok. 800 tys.	ok. 2.000 osób	ok. 500 osób	ok. 200 osób
Dorośli żyjący w otoczeniu alkoholika (współmałżonkowie, rodzice)	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Dzieci wychowujące się w rodzinach alkoholików	ok. 4% populacji	ok. 1,5 mln	ok. 4.000 osób	ok. 1.000 osób	ok. 400 osób
Osoby pijące szkodliwie	5-7% populacji	2-2,5 mln	5.000-7.000 osób	1.250-1.750 osób	ok. 500-700 osób
Ofiary przemocy domowej w rodzinach z problemem alkoholowym	2/3 osób dorosłych oraz 2/3 dzieci z tych rodzin	Razem ok 2 mln osób: dorosłych i dzieci	ok. 5.300 osób: dorosłych i dzieci	Około 1.330 osób: dorosłych i dzieci	Około 530 osób: dorosłych i dzieci

Źródło: Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (PARPA)

Według raportu opublikowanego w 2018 roku przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) ponad 3 miliony ludzi zmarło w wyniku szkodliwego spożywania alkoholu w 2016 roku. Oznacza to 1 na 20 zgonów. Ponad trzy czwarte tych zgonów było wśród mężczyzn. Na całym świecie aż 2,3 miliarda ludzi często sięga po alkohol, z czego 237 milionów mężczyzn i 46 milionów kobiet boryka się z poważnymi problemami zdrowotnymi związanymi właśnie z mocnymi trunkami. Aż w 45 procentach ludzie sięgają po wysokoprocentowy alkohol, a sporo rzadziej po piwo (37%) i wino (12%). Średnio każda osoba na świecie w wieku 15 lat lub starsza pije 6,2 litra czystego alkoholu rocznie. Mniej niż połowa populacji (38,3%) faktycznie pije alkohol, co oznacza, że osoby pijące spożywają średnio 17 litrów czystego alkoholu rocznie. Ogólnie rzecz biorąc, szkodliwe spożywanie alkoholu powoduje ponad 5% globalnego obciążenia chorobami. Rocznie w Polsce zatruwa się alkoholem 1700 osób, mniej więcej tyle samo ginie od chorób spowodowanych alkoholem (zarówno fizycznych jak i psychicznych), a dalsze 7 tys. umiera na marskość wątroby. Wśród najmłodszych Polaków (w wieku 15-29 lat) aż 20 proc. zgonów ma związek z alkoholem. Według danych Światowej Organizacji Zdrowia Polacy są drugim narodem Europy, w którym spożywa się najwięcej alkoholu, tj. 10,3 l rocznie na osobę, tuż po Litwinach, którzy piją 18,2 l rocznie. Codziennie spożywanie alkoholu w takiej ilości, jaką według danych WHO wypija statystyczny Polak, zwiększa znacząco ryzyko zachorowania na raka jelita grubego oraz przełyku.

Ze względu na specyficzne położenie gminy Siedlce brakuje pełnych danych w odniesieniu do naszej gminy. Zauważyć jednakże należy, że obszar szkód zdrowotnych związanych z nadużywaniem alkoholu, nie jest priorytetem działań niniejszego programu.

4. Zaburzenia życia rodzinnego związane z alkoholem, w tym zjawisko przemocy w rodzinie

Uzależnienie powoduje dezorganizację życia społecznego osób nim dotkniętych i ich rodzin. Istnieje wysoka zależność między uzależnieniem od alkoholu a bezrobociem, niższym statusem socjoekonomicznym, wypadkami i przemocą interpersonalną.

Na dzień 31 grudnia 2019 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Siedlcach zarejestrowanych było 296 osób bezrobotnych mieszkańców Gminy Siedlce. Na koniec roku 2020 roku – 334 osób, a w październiku 2021 – 317 bezrobotnych. Z powyższych danych wynika, że od trzech lat bezrobocie wśród mieszkańców z terenu Gminy Siedlce utrzymuje się na wyrównanym poziomie.

W Polsce w rodzinach z problemem alkoholowym, w których co najmniej jedna osoba pije w sposób szkodliwy dla niej i dla członków tej rodziny, żyje 3-4 mln osób, w tym 1,5-2 mln dzieci, 2,5 mln osób nadużywających alkoholu oraz 700-900 tys. osób uzależnionych. Opierając się na powyższych danych, można przypuszczać, że w rodzinach z problemem alkoholowym żyje ok. 10% mieszkańców gminy, tj. ok. 1 800 osób.

Mieszkańcy Gminy Siedlce, u których występuje problem uzależnienia lub współuzależnienia, jak również przemocy w rodzinie oraz osoby zagrożone tymi zjawiskami uzyskują pomoc psychologiczną m.in. w Punkcie Konsultacyjnym działającym w Urzędzie Gminy Siedlce. Od 2016 roku zauważa się wzrost liczby osób korzystających z pomocy psychologa, wynika to z rosnącej świadomości mieszkańców, jednocześnie wzrasta liczba obszarów problemowych. Przy planowaniu działań uwzględniono zwiększenie zapotrzebowania na wsparcie psychologiczne i systematycznie zwiększa się środki finansowe na ten cel. W 2016 roku objętych pomocą zostało 60 mieszkańców gminy, taka sama liczba osób skorzystała z pomocy psychologa w 2017 roku. W 2018 roku liczba ta wzrosła do 75 osób, w tym 33 dzieci. W roku 2019 liczba osób korzystającej z konsultacji psychologicznych wyniosła 85 osób, w tym 33 dzieci. W 2020 roku 96 mieszkańców, w tym 28 dzieci. Zauważalna jest znaczna tendencja wzrostowa i zapotrzebowanie na udzielanie konsultacji psychologicznych w tym zakresie. Większość osób zgłosiła się z powodu uzależnienia od alkoholu – własnego lub członka rodziny, przemocy w rodzinie, trudności w sferze emocjonalnej, społecznej, trudności wychowawcze. Przeprowadzone zostały również konsultacje dla pracowników GOPS oraz członków GKRPA i funkcjonariuszy KMP współpracujących w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Z danych Stowarzyszenia Na Rzecz Osób Dotkniętych Chorobą Alkoholową, Narkomanią i Hazardem „Szansa” wynika, że w 2020 roku z punktu konsultacyjno-terapeutycznego skorzystało 30 osób z Gminy Siedlce. Do listopada 2021 roku liczba ta wzrosła do 34, w tym 14 kobiet i 13 mężczyzn, niepokojącym zjawiskiem jest duży udział osób młodych (9 osób) - do 25 roku życia. Pododdział Detoksykacji (Alkoholowy) w SPZOZ w Siedlcach poinformował, iż w 2020 roku hospitalizował 4 mężczyzn z Gminy Siedlce, z Poradni Leczenia Uzależnień w SPZOZ skorzystało 33 mieszkańców, w tym 8 kobiet i 25 mężczyzn. Dla mieszkańców z terenu gminy Siedlce oraz powiatu siedleckiego w Poradni Leczenia Uzależnień udzielonych zostało 102 porad lekarskich, 60 porad/wizyt diagnostycznych, 5 porad terapeutycznych, przeprowadzono 69 sesji psychoterapii grupowej 1647 sesji psychoterapii indywidualnej oraz 1375 wizyt instruktora terapii uzależnień. Dane z Pododdziału Detoksykacji w SPZOZ w Siedlcach w 2021 roku wskazują, iż hospitalizowano 6 pacjentów z gminy Siedlce, w tym 5 mężczyzn i 1 kobieta, z Poradni Leczenia Uzależnień w SPZOZ skorzystało 22 mieszkańców, w tym 6 kobiet i 16 mężczyzn. Dla mieszkańców z terenu gminy Siedlce oraz powiatu siedleckiego w Poradni Leczenia Uzależnień udzielonych zostało 149 porad lekarskich, 49 porad/wizyt

diagnostycznych, przeprowadzono 1473 sesji psychoterapii indywidualnej oraz 1322 wizyt instruktora terapii uzależnień.

Ze statystyk Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Siedlcach w 2020 roku wynika, iż nie zgłoszono żadnych przypadków zatruc alkoholem i środkami zastępczymi z terenu gminy Siedlce. Działania Sanepidu skupiono przede wszystkim na pandemii COVID-19.

Brak jest dostępnych statystyk o liczbie osób objętych terapią, w tym mieszkańców z gminy Siedlce, którzy otrzymali wsparcie terapeutyczne w Poradniach Leczenia Uzależnień działających na terenie miasta Siedlce.

Wśród najważniejszych konsekwencji życia w rodzinie z problemem alkoholowym wyróżnia się szkody: fizyczne, psychosomatyczne, psychologiczne, emocjonalne i psychospołeczne. Życie w rodzinie z problemem alkoholowym jest związane zazwyczaj z niższym statusem ekonomicznym, chronicznym stresem, ograniczonymi możliwościami zdobywania wykształcenia i kariery zawodowej. Dodatkowo członkowie rodzin z problemem alkoholowym są grupą ryzyka, która jest szczególnie narażona na przemoc. Trzeba jednak pamiętać, że przemoc może mieć miejsce zarówno w rodzinach, w których występują takie zjawiska, jak: uzależnienie, bezrobocie itp., jak i w rodzinach o wysokim statusie społecznym, w których z pozoru nie ma większych problemów.

W ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie na terenie Gminy Siedlce jest realizowana procedura „Niebieskie Karty”. Wszczęcie tej procedury następuje w przypadku podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny przez wypełnienie formularza Niebieskiej Karty A. Zespół Interdyscyplinarny d.s. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Siedlce w 2020 roku prowadził 43 procedury „Niebieskie Karty” (w tym w 16 przypadkach wobec osób będących pod wpływem alkoholu).

Z danych przekazanych przez Komendę Miejską Policji w Siedlcach wynika, iż w 2020 r. funkcjonariusze KMP przeprowadzili na terenie gminy Siedlce ogółem 2183 interwencje domowych, z których 329 zakwalifikowano jako interwencje domowe w związku z nadużyciem alkoholu i przemocą domową. Z informacji KMP wynika, że na terenie gminy Siedlce w 2020 roku dokonano 209 przestępstw (w 2018r. – 139, 2019 r.- 224).

Kategoria przestępstwa	Liczba stwierdzonych przestępstw w 2019 r	Liczba stwierdzonych przestępstw w 2020 r
Kradzież cudzej rzeczy	22	21
Kradzież z włamaniem	24	15
Rozbój, kradzież rozbójnicza, wymuszenie rozbójnicze	2	2
Bójka lub pobicie	1	1
Uszczerbek na zdrowiu	4	3
Znęcanie się nad rodziną	5	6
Uchylenie się od obowiązku alimentacyjnego	28	18
Kradzież samochodu	3	1
Kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości	36	31
Przestępstwa o charakterze kryminalnym	140	114
Przestępstwa gospodarcze	28	38
Przestępstwa drogowe	46	45
Ogółem	224	209

Źródło: Dane z Komendy Miejskiej Policji w Siedlcach

Powyższe zestawienie wskazuje, że przestępczość na terenie gminy w większości kategorii utrzymuje się na zbliżonym poziomie do analogicznego okresu roku ubiegłego, nieznacznie zarysował się wzrost liczby przestępstw kryminalnych, najbardziej uciążliwych dla mieszkańców gminy.

Ponadto wskazano liczbę sprawców przestępstw, u których stwierdzono stan nietrzeźwości:

- liczbę wypadków z udziałem nietrzeźwych kierowców – 7;
- liczbę zatrzymań osób nietrzeźwych w pomieszczeniach policyjnych – 146 (141 mężczyzn, 5 kobiet);
- inne przestępstwa (m.in. spowodowanie wypadku, groźby karalne, kradzież, znieważenie i naruszenie nietykalności cielesnej funkcjonariusza, naruszenie zakazu sądowego) -14 osób.

Ogólna liczba mieszkańców gminy Siedlce kierujących pojazdami, u których stwierdzono stan po użyciu alkoholu - 10 osób oraz stan nietrzeźwości – 99 osób. W 2020 roku w policyjnych pomieszczeniach dla osób zatrzymanych KMP w Siedlcach umieszczono 146 osób nietrzeźwych (141 mężczyzn, 5 kobiet) zamieszkałych na terenie gminy Siedlce, W 2019 roku zatrzymanych było 113 mieszkańców gminy Siedlce. Według KMP w Siedlcach stwierdzono 161 przypadków przestępstw z Ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (wykryte - 158, liczba sprawców – 138, posiadanie narkotyków - 1.). Ponadto wskazano, iż sytuacja związana z pandemią COVID-19 spowodowała przeniesienie części aktywności do Internetu, dlatego też wzrosła liczba przestępstw gospodarczych, oszustw, włamań na konta internetowe, czy też kradzież tożsamości.

Z informacji KMP o stanie bezpieczeństwa i porządku publicznego na terenie gminy Siedlce wynika, że w 2020 roku przeprowadzono działania profilaktyczne takie jak:

- ☐ „Bezpieczne ferie”
- ☐ „EKiPA – Edukacja, Kreatywność i Profilaktyka Alternatywna”
- ☐ „Bezpieczna Droga do szkoły”
- ☐ „Policyjna Akademia Bezpiecznego Konsumenta”

5. Zasoby lokalne umożliwiające prowadzenie profilaktyki

- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Punkt Informacyjno-Konsultacyjny
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Siedlcach
- Placówki Oświatowe
- Komenda Miejska Policji
- Poradnie Leczenia Uzależnień w Siedlcach
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
- Grupy AA i AL-ANON działające na terenie miasta Siedlce
- Sądy, kuratorzy sądowi
- Stowarzyszenia i organizacje pozarządowe (m. in.: „Powrót z U”, „Szansa”, Caritas, Fundacja Rozwoju i Edukacji „Skrzydła”)
- Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna
- Kościół

I. OBSZARY PROBLEMOWE

Na podstawie zgromadzonych danych lokalnych, badań ogólnopolskich, danych statystycznych, a także wiedzy i doświadczeń zdobytych w latach poprzednich można zdiagnozować niżej wymienione obszary problemowe.

1. Duża dostępność alkoholu dla mieszkańców gminy

Analiza problemu:

- dostępność alkoholu można badać, co najmniej w dwóch wymiarach: dostępność ekonomiczna (na zakup jakiej ilości alkoholu pozwalają dochody), dostępność fizyczna (liczba punktów sprzedaży lub czas ich otwarcia). W ostatnich latach wzrasta zarówno dostępność fizyczna jak i ekonomiczna;
- powstanie na terenie miasta, gminy dużych sklepów/hipermarketów oferujących napoje alkoholowe, często w niższych cenach;
- w opinii nauczycieli i mieszkańców młodzież ma łatwy dostęp do napojów alkoholowych (głównymi źródłami dostępu są: dorośli, starsi koledzy, nielegalne punkty sprzedaży).

2. Szybkie tempo narastania zachowań ryzykownych młodzieży

Analiza problemu:

- wzrost zachowań problemowych wśród uczniów szkół podstawowych (konflikty rówieśnicze, przemoc, agresja fizyczna i słowna, samookaleczenia, brak umiejętności radzenia sobie z trudnymi emocjami, brak umiejętności asertywnych);
- wraz z wiekiem wzrasta liczba młodych osób sięgających po środki psychoaktywne;
- znaczne przyzwolenie dorosłych na spożywanie alkoholu przez osoby niepełnoletnie;
- znacząca liczba uczniów należąca do grona konsumentów alkoholu i papierosów, w tym e-papierosów;
- duża grupa uczniów wychowana w rodzinach z problemem alkoholowym, a tym samym stanowiąca grupę ryzyka;
- absencja na zajęciach edukacyjnych, niechęć do aktywności fizycznych;
- zwiększony kontakt młodzieży z narkotykami i dopalaczami;
- niska świadomość wśród uczniów i ich rodziców dotycząca wiedzy o negatywnych skutkach zażywania substancji psychoaktywnych;
- wzrastające zagrożenie uzależnieniem od komputera, telefonów komórkowych, Internetu, portali społecznościowych, gier oraz gier hazardowych.

3. Nadużywanie napojów alkoholowych przez osoby dorosłe

Analiza problemu:

- znaczna grupa mieszkańców gminy spożywająca alkohol w sposób szkodliwy;
- spożywanie alkoholu w miejscach publicznych;
- zwiększone zagrożenie występowania przemocy domowej wśród rodzin z problemem alkoholowym;
- przypadki zatrzymania osób będących pod wpływem alkoholu,
- wzrost uzależnienia wśród kobiet i młodych osób.

4. Ograniczony dostęp do pomocy dla osób uzależnionych i ich rodzin

Analiza problemu:

- niska świadomość o potrzebie i możliwościach korzystania z pomocy,
- mieszkańcy gminy w większości korzystają z pomocy w mieście Siedlce,
- na terenie gminy nie działają grupy AA.

II. GRUPA DOCELOWA

Adresatami Programu są wszyscy mieszkańcy gminy Siedlce, a w szczególności dzieci i młodzież szkolna, ich rodzice oraz rodziny osób dotkniętych problemem nadużywania alkoholu. Ponadto Program kierowany jest do przedstawicieli służb, instytucji, organizacji pozarządowych działających na rzecz rozwiązywania problemów uzależnień.

Podczas planowania, a następnie realizowania działań profilaktycznych, szczególna uwaga jest kierowana na dzieci i młodzież. Wszystkie placówki oświatowe działające na terenie gminy Siedlce realizują zadania prewencyjne, dotyczące zapobieganiu problemom społecznym w oparciu o szkolne programy profilaktyki, zgodnie z wymogami ustawy o systemie oświaty. Programy te wspierane są przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Siedlcach.

III. CELE PROGRAMU

Cel główny:

Ograniczenie problemów wynikających z nadużywania napojów alkoholowych i zapobieganie powstawaniu nowych, podnoszenie poziomu wiedzy mieszkańców w zakresie szkodliwości spożywania alkoholu, prowadzenie skoordynowanych działań w zakresie profilaktyki problemów alkoholowych.

Cele szczegółowe:

1. Ograniczanie zaburzeń życia rodzinnego i społecznego spowodowanych m.in. nadużywaniem alkoholu oraz negatywnymi skutkami pandemii.
2. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w działaniach edukacyjnych i profilaktycznych skierowanych do mieszkańców Gminy Siedlce, promowanie trzeźwości i abstynencji oraz promocja zdrowia.
3. Ograniczanie dostępności alkoholu oraz eliminowanie naruszeń prawa, regulowanego ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

ZADANIA PROGRAMU

CEL SZCZEGÓŁOWY 1. Ograniczanie rozmiarów zaburzeń życia rodzinnego i społecznego spowodowanych nadużywaniem alkoholu oraz negatywnymi skutkami pandemii

PLANOWANE DZIAŁANIA			WSKAŹNIKI	BUDŻET (zł)	HARMONOGRAM REALIZACJI	
	1.1	Dyżur interwencyjno-wspierający				Cały rok
	1.2	Prowadzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego (w tym psycholog, specjalista/konsultant w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, instruktor terapii uzależnień)				Cały rok
	1.3	Prowadzenie działań zmierzających do zmotywowania osób nadużywających alkoholu do ograniczenia jego spożywania lub podjęcia leczenia odwykowego (w tym: opinie sądowo-psychiatryczne, wnioski do sądu)				Cały rok
	1.4	Działalność na rzecz reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem społecznym – finansowanie uczestnictwa				Cały rok
	1.5	Edukacja kadr (w tym szkolenia) uczestniczących w realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie				Wg potrzeb
	1.6	Edukacja społeczna (w tym zakup i udostępnianie książek, broszur, materiałów edukacyjnych i profilaktycznych)				Cały rok
	1.7	Opracowanie projektu programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dla Gminy Siedlce na 2023 rok				Październik-listopad 2022

CEL SZCZEGÓŁOWY 2. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i organizacji pozarządowych w działaniach edukacyjnych i profilaktycznych skierowanych w szczególności do dzieci i młodzieży, promowanie trzeźwości i abstynencji oraz promocja zdrowia.

PLANOWANE DZIAŁANIA	2.1	Realizacja akcji i kampanii profilaktycznych skierowanych do poszczególnych grup wiekowych zgodnie z bieżącymi potrzebami	WSKAŹNIKI	- l. uczestników - l. podjętych działań	BUDŻET (zł)	30 000 Wykorzystanie zasobów lokalnych/ w ramach posiadanych środków	HARMONOGRAM REALIZACJI	Styczeń-grudzień 2022
	2.2	Wspieranie placówek oświatowych w realizacji programów wychowawczo- profilaktycznych, w tym programów rekomendowanych.		- l. uczestników - l. programów		7 000 Wykorzystanie zasobów lokalnych/ w ramach posiadanych środków		Okresowo
	2.3	Udzielanie pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i ich rodzin,		- l. uczestników		10 000/ w ramach posiadanych środków		Cały rok
	2.4	Dofinansowanie kolonii dla dzieci i młodzieży z realizacją programu profilaktycznego		- l. uczestników		20 000		Lipiec, sierpień 2022
	2.5	Dofinansowanie działań mających na celu zagospodarowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży poprzez prowadzenie zajęć sportowych, sportowo-rekreacyjnych, obozów sportowych z elementami profilaktyki,		- l. uczestników		20 000		Cały rok
	2.6	Dofinansowanie zajęć o charakterze profilaktycznym dla dzieci i młodzieży w ZO na terenie Gminy Siedlce		- l. uczestników - l. świetlic - l. godzin zajęć		47 000		Lipiec-sierpień 2022
	2.7	Warsztaty psychoedukacyjne dla rodziców		l. uczestników l. edycji		13 000		Cały rok

CEL SZCZEGÓŁOWY 3 Ograniczanie dostępności alkoholu oraz eliminowanie naruszeń prawa, regulowanego ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

PLANOWANE DZIAŁANIA	3.1	Wydawanie postanowień o zgodności lokalizacji miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych	WSKAŹNIKI	- l. postanowień	BUDŻET (zł)	Zgodnie z zasadami wynagradzania Komisji	HARMONOGRAM REALIZACJI	Wg złożonych wniosków
	3.2	Współpraca z KMP Siedlce w zakresie przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi		- l. podjętych działań		Zgodnie z zasadami wynagradzania Komisji		Cały rok

Na wynagrodzenia członków GKRPA za udział w pracach Komisji zaplanowano kwotę 70 000 zł.

Na realizację działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach na terenie Gminy Siedlce zaplanowanych w ramach Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2022 przewiduje się kwotę 50 000zł.

Zakłada się również podejmowanie działań wynikających z potrzeb, które nie były rozpoznane w trakcie budowy Programu oraz pozostawia się możliwość dokonywania przesunięć środków na realizację poszczególnych zadań w ramach posiadanych środków.

Łączna kwota na realizację Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Siedlce na rok 2022 wyniesie 420 000 zł.

Program realizowany będzie we współpracy z podmiotami wskazanymi w zasobach lokalnych niniejszego programu, w szczególności: Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Siedlcach, Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komendą Miejską Policji w Siedlcach, Stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi.

W realizacji programu mogą uczestniczyć na zasadach współpracy osoby fizyczne i prawne, podmioty, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające niezbędną wiedzę, doświadczenie i potencjał kadrowy w zakresie zadań objętych programem. Gmina może wspierać działanie tych podmiotów lub powierzać im realizację zadań Programu. Przewiduje się zlecanie zadań organizacjom pozarządowym w ramach Programu współpracy z organizacjami, w tym: dofinansowanie kolonii profilaktycznych dla dzieci i młodzieży, dofinansowywanie zajęć dla dzieci i młodzieży w świetlicach środowiskowych, dofinansowanie zajęć profilaktyczno-sportowych i sportowo-rekreacyjnych, pomoc terapeutyczno-rehabilitacyjna dla osób uzależnionych i ich rodzin oraz przeprowadzenie warsztatów psychoedukacyjnych dla rodziców.

Podmioty realizujące zadania Programu mają obowiązek informowania o źródle finansowania/dofinansowania działania w następującym brzmieniu: „DZIAŁANIE FINANSOWANE /DOFINANSOWANE ZE ŚRODKÓW PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH/ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY SIEDLCE NA ROK 2022” - stosownie do charakteru realizowanego zadania, poprzez widoczną informację pisemną w miejscu jego realizacji, kierowaną do odbiorców. Ponadto podmioty zobowiązane są do złożenia sprawozdania merytorycznego i finansowego z przeprowadzonych działań.

IV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Finansowanie Programu odbywać się będzie w ramach środków własnych gminy pozyskanych z tytułu opłat za wydanie zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych oraz z tytułu opłat napojów alkoholowych o ilości nominalnej napoju nie przekraczającego 300 ml (tzw. Małpki) zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Planowana całkowita kwota na 2022 rok wynosi 420 000 zł i jest ujęta w planie budżetu Gminy Siedlce w dziale 851- ochrona zdrowia (310 000 zł) oraz w ramach Rocznego Programu Współpracy Gminy Siedlce z Organizacjami Pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2022 w kwocie 110 000 zł.

V. ZASADY WYNAGRADZANIA GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwana dalej także „Komisją” powoływana jest przez Wójta Gminy Siedlce i działa w oparciu o Regulamin Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Siedlcach.
2. Członkowie Komisji zatrudniani są na podstawie umowy zlecenia zawieranej z Kierownikiem GOPS w Siedlcach. Członkowi Komisji przysługuje wynagrodzenie za:
 - a) udział w posiedzeniu plenarnym Komisji - w wysokości 200,00 zł brutto dla członka, 250,00 zł brutto dla zastępcy Przewodniczącego, 300 zł brutto dla Przewodniczącego;
 - b) udział w pracach zespołu do spraw pomiarów i kontroli – w wysokości 100,00 zł brutto za punkt, dla każdego członka zespołu;
 - c) udział w pracach zespołu do spraw profilaktyki - w wysokości 150,00 zł brutto za posiedzenie, dla każdego członka zespołu;
 - d) udział w zespole do spraw leczenia z osobami uzależnionymi i ich rodzinami w wysokości 150,00 zł brutto dla każdego członka zespołu;
 - e) udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego i grupach roboczych –w wysokości 50,00 zł brutto;
 - f) dyżur interwencyjno-wspierający w wysokości 50 zł/ brutto za godzinę.
3. Wynagrodzenie wypłacane jest do dnia 10 następnego miesiąca, na podstawie złożonych list obecności. Osoby nie uczestniczące w pracach Komisji nie otrzymują wynagrodzenia.
4. Członkom Komisji przysługuje zwrot kosztów przejazdu w trakcie wyjazdów służbowych, zgodnie z zasadami obowiązującymi pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

VI. KONTROLA REALIZACJI PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH DLA GMINY SIEDLCE NA ROK 2022

Wójt Gminy Siedlce przedkłada Radzie Gminy Siedlce sprawozdanie z realizacji Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Gminy Siedlce na rok 2022 do końca I kwartału 2023 roku.